

LES TRIFULGUES DE “MAESE GOMIS” I ELS ALTRES PERSONATGES QUE VAN AIXOPLUGAR EL QUIXOT EN LES SEVES AVENTURES LLEIDATANES

M. Teresa Salat i Noguera

Josep Salat Fornells va voler que tots aquells que llegissin la seva novel·la podessin reconèixer còmodament els personatges i els llocs que, més o menys directament, ell hi involucrava. No va deixar res a l'atzar, no tant sols va mimar amb la mateixa cura tant la presentació externa del volum com les paraules amb les quals narrava les aventures dels dos personatges, sinó que va reflectir els ambients en els quals s'haurien pogut trobar els dos protagonistes dels relats. Va col·locar-los en la mateixa època que ho feia Miguel de Cervantes en el seu Quixot i per aquesta raó va buscar els entorns històrics en llibres com “*Los anales de Cervera*” de Joan Franquesa Gasol i “*La historia del Santísimo Misterio*” del pare Pedro Ferrusola o, per situar-se en un context més general, “*Història de Catalunya*” de Victor Balaguer i, a més, retratava els seus amics coexistent amb els senyors històrics.

Així doncs, en el seu llibre dóna un paper preponderant a “*maese Gomis*”, de manera que destaca el seu ofici de barber, però quan el Quixot s'acomiada d'ell, li promet la seva intercessió per tal que pugui ser “*Archivador de la Corte*”. De fet, el senyor Frederic Gómez Gabernet ja treballava en la classificació documental del fons històric de Cervera des del 1912 i durant la guerra va tenir cura no tan sols dels escrits que hi havia a l'arxiu, sinó de tot el patrimoni històric cerverí. En la seva

El barber Frederic Gómez Gabernet pentinant la seva filla Teresa

correspondència amb el Sr. Duran i Sanpere, que està dipositada a l' Arxiu Històric Comarcal de Cervera, queda reflectida la preocupació per la seva salvaguarda, intercedint constantment davant l'ajuntament i planyent-se de les destrosses que ell no va poder evitar. De les cartes escrites en temps de guerra, en trec uns paràgrafs on podem apreciar, per una part, el seu sentit de l'humor davant les dificultats: *“Em dedico fa uns quants dies a endreçar l'Arxiu i a estones a fer de pagès a l'hort, que és una feina bastant agradable, però cansada, però té l'avantatge que allunya les preocupacions; si bé desperta massa gana, que no deixa de ser un conflicte amb l'escassetat regnant per a poder-te-la fer passar: ara m'he hagut de tornar vegetarià per força, perquè carn de porc, peix i altres requisits no cal pensar en comprar-ne perquè crec que ja no*

Fonda Barcelonesa "El hostel del Lacetano"

existeixen aquestes matèries; de carn durant el temps que dura la guerra no n'ha entrat més que una sola vegada a casa." Escrivia el 8 d'agost de 1938.

Mentre que, per altra, es fa palesa la seva gran preocupació: *Encara continua la destrucció d'obres d'art en nostra ciutat... No em puc acabar que encara hi hagi qui tingui odi a les coses de mèrit pel sol objecte de que hagi servit o poguessin servir per al culte religiós... han estat destruïdes totes les figures dels àngels del altar del Sm. Misteri... l'Ajuntament va creure convenient lliurar Santa Maria a la col·lectivitat de pagesos per emmagatzemar llenya i hi entren els carros per a carregar i descarregar la llenya i estellar-la per a la venda al públic. També ha estat destruïda tota la fusta de l'orgue i la sepultura de Ramon Serra està colgada de fusta fins a la volta.* Deia el 14 de novembre del mateix any.

La sensibilitat de Josep Salat va entendre tot l'esforç que havia esmerçat el Sr. Gómez, i per tant va voler retre un ferm homenatge al seu admirat amic en el capítol del llibre que va situar a Cervera, remarcant

la intel·ligència que havia de tenir un barber per poder seguir-li el corrent a aquell que veia en el seu bací de barberia un elm de cavalleria.

Igual que en el Quixot de Cervantes, volia que tingués relleu una “posada” i va escollir la Fonda Barcelonesa que, traspassada al llenguatge utilitzat, es va convertir en “*El hostel del Lacetano*”. Hi havia altres llocs a Cervera, però cap tenia el carisma de la fonda regentada pels Tarruell. La millor prova de la seva idiosincràsia es va donar uns quants anys després, quan el Sr. Duran i Sanpere, conjuntament amb altres cerverins (entre ells l'alcalde,

Carles Cepero, amb les pubilles Sílvia Benet i Clara Raich

el Sr. Antoni Xuclà), van veure que l'única manera de poder salvar l'edifici de la Universitat de la ruïna total era interessar el Rector de la Universitat de Barcelona per tal que fes seva la proposta de restauració. Després d'haver visitat l'espai, en veure l'expressió del Dr. Antoni Torroja, la comitiva que l'acompanyava ja només tenia posades les seves esperances en l'efecte que li podria produir la dinada en la Fonda Barcelonesa. El resultat és evident. Tenim la construcció més peculiar de la comarca en ple servei.

El nebot de l'autor, Carlos Cepero Salat, que es definia a sí mateix, en el pregó de Sant Magí de l'any 1999, com “*un cervertí, poeta i devot del Sant*”, no seria, l'any 1944, el poeta assenyat que va escriure “*La ciutat màgica*”, però ja havia guanyat dos anys enrera la Flor Natural

dels Jocs Florals de Cervera i era realment l'home de lletres en el qual el Sr. Salat hi tenia suficient confiança com per involucrar-lo en la publicació de l'obra.

Un altre membre de la família, el seu gendre Joan Martorell Puig-domènec, bon dibuixant, amb un alt concepte de l'estètica en qualsevol vessant cultural i enamorat de les coses ben fetes fins al més mínim detall, va ser l'il·lustrador dels dibuixos de la portada i d'aquells més petits que s'intercalen en diverses pàgines de l'escrit. Perfectionista com era, va aconseguir que els seus traços no diferissin massa d'aquells que haurien estat contemporanis de Cervantes.

Conxita Salat i Joan Martorell

Com diu el meu pare, també s'ha de mencionar la disponibilitat del Sr. Prunés que li va permetre la utilització de la maquinària de la seva impremta per tal que l'autor pogués donar vida a la seva obra. Una obra escrita amb un gran sentit de l'humor per un cerverí que ofería el seu esforç als seus amics i esperava la complicitat dels lectors per tal que unes pàgines d'aventures deixessin de ser un llibre més per convertir-se en àmbit de trobada de vells fantasmes i històries properes.

